

РЕЦЕНЗІЯ

офіційного рецензента, кандидата економічних наук, доцента

Єрмоленко Оксани Олександрівни

на дисертаційну роботу Джаїн Прадіп Кумар

«Обґрунтування комунікативної стратегії органів публічного управління»,

виконану для здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності

281 «Публічне управління та адміністрування»

1. Актуальність теми дисертаційної роботи

У сучасному науковому світі сьогодні відбувається переосмислення значення та природи комунікацій у публічному управлінні, тому сформувався нагальна потреба у розробленні нових комунікативних стратегій, які мають містити повний асортимент доступних та практичних комунікаційних засобів і методів та бути зручними для досягнення стратегічних цілей України на національному та міжнародному рівнях. У дисертації Джаїн Прадіп Кумар здійснив спробу розв'язати завдання з обґрунтування комунікативної стратегії органів публічного управління. Для розв'язування задач щодо обґрунтування комунікативної стратегії використано програмно-цільовий підхід, який включає баланс інтересів органів публічної влади, населення та бізнесу. Використання зручного інструментарію комунікативної стратегії, дозволяє приймати якісні та науково обґрунтовані управлінські рішення, відповідно реагувати на швидкі зміни довкілля, і сприяє досягненню головних цілей соціально-економічного розвитку будь-якої території. Тому наукове обґрунтування комунікативної стратегії органів публічного управління та її дієве застосування у практиці діяльності відповідних органів має першочергове значення.

Питаннями комунікативної стратегії органів публічного управління займалися видатні науковці Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця, про що свідчать численні публікації та

наукова госпдоговірна тематика закладу. Дисертант Джаїн Прадіп Кумар продовжив розгляд та розробку питань щодо розвитку й удосконалення теоретичних положень, методичних підходів та розроблення практичних рекомендацій з обґрунтування комунікативної стратегії органів публічного управління.

Запропонований у роботі програмно-цільовий підхід та подальше його запровадження в публічному управлінні, довів доцільність розвитку та реалізації комунікативної стратегії з точки зору технологічного інструментарію, за допомогою якого можна виробити ефективні управлінські рішення в постійно мінливому середовищі публічного управління з певними регулятивними проявами менеджералізму.

Отже, обґрунтування комунікативної стратегії органів публічної влади набуває на сьогодні важливого теоретичного та практичного значення та зумовлює актуальність і своєчасність представленого дисертаційного дослідження.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Проведене наукове дослідження здобувача здійснювалось в межах госпдоговірної науково-дослідної роботи Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця. Це підтверджується довідкою про його участь в науковій темі № 364-56 «Стратегічне управління розвитком територій від макро- до мікрорівня» (державний реєстраційний номер 0120U104885, довідка № 15/2024 від 29.02.2024), де автор дослідив сутність та зміст комунікативної стратегії. Інформацію по цьому дослідженню розміщено у підрозділі 1.2 звіту по означеній госпдоговірній темі.

3. Ступінь обґрунтованості і достовірності наукових положень, висновків та рекомендацій

Робота має високу ступінь обґрунтованості та доведеності в ній наукових положень, методичних розробок і практичних рекомендацій. Це

підтверджується логічною побудовою структури роботи, опрацюванням досить великої кількості літературних джерел (205 найменувань) вітчизняних і закордонних дослідників з питань формування комунікативних стратегій, системи прийняття управлінських рішень, використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у системі публічного управління, а також велика увага приділена вивченню нормативно-правового забезпечення з питань стратегічного планування та діяльності органів влади.

Поставлена мета дисертаційного дослідження досягнута, а завдання дослідження розкривають зміст дисертаційної роботи. Дисертаційне дослідження на тему «Обґрунтування комунікативної стратегії органів публічного управління» виконане на високому рівні і вирізняється логічністю викладення матеріалів. Основні наукові положення та висновки, сформульовані в дисертації, є достатньо обґрунтованими, логічно впливають з одержаних результатів та свідчать про застосування системи сучасних методів дослідження.

Достовірність та наукова новизна отриманих наукових результатів підтверджується застосуванням наступних методів дослідження: за допомогою логіко-семантичного та аналітичного методів автор уточнив сутність і зміст комунікативної діяльності в публічному управлінні (підрозділ 1.1, ст. 27-49), визначив поняття комунікативних стратегій публічного управління (підрозділ 1.2, ст. 53-63) та виявив їх особливості. За допомогою структурно-логічного та системно-функціонального методів було окреслено форми та методи комунікативної взаємодії в державному управлінні (підрозділ 1.3, ст. 63-79). Щоб здійснити оцінювання рівня використання комунікативних технологій в органах публічного управління (підрозділ 2.1, ст. 83-103), надати характеристику існуючим комунікативним стратегіям в публічному управлінні (підрозділ 2.2), а також виявити та здійснити аналіз чинників впливу на рівень комунікативної взаємодії органів публічного управління (підрозділ 2.3, ст. 103-112) були використані методи логічного узагальнення і порівняння. З метою удосконалення процесу обґрунтування комунікативної стратегії органів

публічного управління використаний метод експертних оцінок, метод формалізації щоб запропонувати методичний підхід до оцінювання ефективності цифровізації суб'єкта публічного управління, механізм обґрунтування комунікативної стратегії органів публічного управління та організаційне забезпечення щодо коректного вибору комунікативної стратегії органів публічного управління (розділ 3, ст. 134-171).

Визначена мета дослідження повністю відповідає темі роботи. Об'єкт і предмет дослідження визначені чітко та коректно. Перелік завдань дослідження відповідає поставленій меті та повністю її розкриває, а ступінь їх вирішення відображено у висновках, де представлені результати дослідження. Висновки в повній мірі відображають основні положення проведеного дослідження та перспективи їх впровадження як у практичну діяльність публічних організацій, так і в подальший науково-теоретичний пошук.

Дисертаційна робота написана в науковому стилі. Викладеному матеріалу властива повнота та логічність наведених думок і тверджень, високий рівень достовірності та обґрунтованості положень наукової новизни. Автору вдалося повністю досягти поставленої мети та вирішити визначені завдання дослідження, які розкриті в тексті і стисло представлені у висновках, що відображають конкретні отримані результати дослідження.

Отримані наукові результати були оприлюднені здобувачем у 12 публікаціях: п'яти статтях (одна у Scopus, чотири у фахових виданнях України), дві публікації у інших виданнях та чотири публікації апробаційного характеру (у матеріалах і тезах міжнародних та всеукраїнських конференцій), 1 розділ у монографії.

Вищезазначене свідчить про достатню обґрунтованість і достовірність наукових положень, рекомендацій і висновків дисертації Джаїн Прадіп Кумар.

4. Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Аналіз даного дисертаційного дослідження дозволяє стверджувати, що робота має високий науково-методичний рівень і направлена на вирішення поставленої мети, яка полягає в поглибленні теоретичних положень, розробленні методичного забезпечення і прикладних рекомендацій щодо обґрунтування комунікативної стратегії органів публічного управління. Отримані наукові результати представляють собою вагомий науковий доробок в систему розвитку публічного управління та менеджменту.

Наукові результати здобувача направлені на вирішення поставлених завдань щодо поглиблення теоретичних положень, розроблення методичного забезпечення і прикладних рекомендацій щодо обґрунтування комунікативної стратегії органів публічного управління.

Дисертаційна робота Джаїн Прадіп Кумар містить нові науково обґрунтовані результати. Зупинимося детально на пунктах наукової новизни.

Зокрема, удосконалено понятійний апарат «комунікативна діяльність в публічному управлінні» за рахунок уточнення визначення дефініції «комунікація» та «комунікативна діяльність» з урахуванням впливу чинників (внутрішнього, зовнішнього та чиннику взаємодії) на комунікативну діяльність в публічному управлінні з позиції формуючого впливу на взаємовідносини органів публічного управління (ст. 27-49);

комунікативна стратегія органу публічного управління розглядається довгостроковим планом, сформований на принципах публічного управління, включає інструменти стратегічного менеджменту з позиції програмно-цільового підходу та є важливою структурною частиною, що становить і формує напрям сталого розвитку держави та регіону (ст. 58-82).

Вперше надано новий підхід щодо виявлення факторів впливу на рівень комунікативної взаємодії органів публічного управління, в основу аналізу якого покладено формування профілю середовища Дж. Вільсона, та який містить інструменти комунікативної взаємодії: інформаційні, аналітичні, комунікаційні, організаційні. Система чинників впливу на рівень комунікативної взаємодії органів публічного управління складається з

зовнішніх чинників, вплив яких визначається обмежувальними та стримуючими заходами та внутрішніми чинниками, вплив яких визначають здатність органів влади до реалізації існуючих можливостей. Означена пропозиція допоможе сформувати комунікативну стратегію органів публічного управління, реалізуючи існуючі можливості для донесення сфокусованого стратегічного і злагодженого повідомлення до суспільства та побудувати успішний конструктивний діалог між владою та суспільством з метою забезпечення стабільності існуючого порядку (ст. 114-130).

Також вперше запропоновано методичний підхід до оцінювання цифровізації суб'єкта публічного управління, який на відміну від існуючих, містить збалансовану систему показників, яка є засобом оцінювання ефективності комунікативної стратегії шляхом поділу вимірювання у чотирьох різних, взаємопов'язаних перспективах: фінансової, клієнтської, внутрішніх процесів, інновацій та навчання, який дає можливість комплексно підійти до розробки та обґрунтування комунікативної стратегії органів публічного управління, що був впроваджений у діяльність організації (ст. 134-146).

У роботі вперше здійснено розробку механізму обґрунтування комунікативної стратегії органів публічного управління з позиції програмно-цільового підходу, який на відміну від існуючих, запропонований на основі SWOT-аналізу та заснований на принципах стратегічного менеджменту. Даний механізм обґрунтування комунікативної стратегії органів публічного управління, ґрунтуючись на ресурсах та базуючись на застосуванні певних програм, зорієнтованих на досягнення стратегічних цілей дозволить сформувати алгоритм впровадження коректного вибору відповідної комунікативної стратегії органів публічної влади (ст. 146-155).

Для оптимізації процесу вибору впровадження і застосування кращих ІКТ-рішень, підвищення ефективності їх використання, у дослідженні вперше запропоновано організаційне забезпечення алгоритму впровадження коректного вибору відповідної комунікативної стратегії органів публічного

управління, що включає методичне забезпечення оцінювання рівня комунікативної взаємодії у процесі управління персоналом (ст. 155-160).

Дістали подальшого розвитку використання науково-технічного ефекту від впровадження та використання ІКТ в управлінську діяльність органів публічного управління полягає у застосуванні сучасних інформаційних та комунікаційних технологій, програмно-цільового підходу до обґрунтування комунікативної стратегії (ст. 83-103).

5. Теоретична цінність і практична значущість наукових результатів

Теоретична цінність розробок автора полягає у тому, що вони збагачують понятійний апарат таких наук як «менеджмент» та «комунікація в публічній адміністрації» у частині вироблення ефективної комунікативної стратегії органів публічного управління, зокрема на регіональному рівні з позиції формуючого впливу на взаємовідносини органів публічного управління.

Теоретично значимими є такі наукові результати: удосконалено понятійний апарат «комунікативна діяльність в публічному управлінні» за рахунок уточнення визначення дефініції «комунікація» та «комунікативна діяльність»;

Найбільш суттєвими науковими результатами дисертанта, що мають практичну цінність є удосконалення:

підходу щодо виявлення факторів впливу на рівень комунікативної взаємодії органів публічного управління, в основу аналізу якого покладено формування профілю середовища Дж. Вільсона, та який містить інструменти комунікативної взаємодії: інформаційні, аналітичні, комунікаційні, організаційні. Система чинників впливу на рівень комунікативної взаємодії органів публічного управління складається з зовнішніх чинників, вплив яких визначається обмежувальними та стримуючими заходами та внутрішніми чинниками, вплив яких визначають здатність органів влади до реалізації існуючих можливостей. Дані пропозиції дадуть змогу сформулювати комунікативну стратегію органів публічного управління, реалізуючи існуючі

можливості для донесення сфокусованого стратегічного і злагодженого повідомлення до суспільства та побудувати успішний конструктивний діалог між владою та суспільством з метою забезпечення стабільності існуючого порядку;

механізму обґрунтування комунікативної стратегії органів публічного управління з позиції програмно-цільового підходу, який на відміну від існуючих, запропонований на основі SWOT-аналізу та заснований на принципах стратегічного менеджменту. Даний механізм обґрунтування комунікативної стратегії органів публічного управління, ґрунтуючись на ресурсах та базуючись на застосуванні певних програм, зорієнтованих на досягнення стратегічних цілей дозволить сформувати алгоритм впровадження коректного вибору відповідної комунікативної стратегії органів публічної влади.

Практична цінність розробок підтверджується їх упровадженням у діяльність підприємств, установ та організацій, а саме запропонований підхід щодо виявлення факторів впливу на рівень комунікативної взаємодії органів публічного управління, в основу аналізу якого покладено формування профілю середовища Дж. Вільсона впроваджений у діяльність ГО «ВСБ «Еліта Нації» (довідка №11 від 17.01.2024 р.); механізм обґрунтування комунікативної стратегії органів публічного управління з позиції програмно-цільового підходу впроваджено в діяльність Мереф'янської міської ради (довідка № 212 від 15.01.2024 р.).

6. Повнота викладення наукових результатів дисертації в опублікованих працях

Джаїн Прадіп Кумар за результатами дисертації опублікував 12 наукових праць (загальний обсяг 6,89 авторських аркушів, особисто автору належить 3,99 авторських аркуша), які відповідають вимогам пунктів 8 і 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про

присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою КМУ №44 від 12.01.2022 р. Серед них:

1 стаття у періодичних наукових виданнях, проіндексованих у базах даних Scopus;

4 статті у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України;

2 публікації у інших виданнях;

1 розділ у монографії.

Окрім того результати дослідження проходили апробацію на вітчизняних та міжнародних наукових конференціях, за результатами яких здобувач опублікував 4 тез доповідей на конференціях.

Крім того, в усіх спільних публікаціях дослідник має значний особистий внесок. Кількість публікацій переважає необхідний мінімум для захисту дисертації доктора філософії. На підставі цього опублікування й апробації результатів дисертаційної роботи Джаїн Прадіп Кумар слід вважати достатньою.

7. Відповідність дисертації встановленим вимогам

Дисертація Джаїн Прадіп Кумар містить анотацію, вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел, додатки. У додатках є копії довідок про практичне використання результатів дослідження. Обсяг основного тексту дисертації становить 6,62 авторських аркуша, що цілком відповідає встановленим вимогам. Робота викладена науковим стилем, її зміст має чітку логічну послідовність виконання поставлених завдань, які розкривають етапи досягнення мети. Оформлення дисертації відповідає вимогам Наказу МОН України «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій» від 12.01.2017 р. № 40 зі змінами від 31.05.2019 р.

8. Академічна доброчесність

При детальному розгляді дисертаційної роботи Джаїн Прадіп Кумар не виявлено порушення академічної доброчесності (академічного плагіату, самоплагіату, фальсифікації та фабрикації).

9. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Оцінюючи в цілому позитивно дисертаційну роботу Джаїн Прадіп Кумар вважаю за доцільне звернути увагу на окремі дискусійні положення.

1. У дисертаційній роботі у розділі 3.2 (ст. 169) наведено рис. 3.10 «Алгоритм впровадження коректного вибору відповідної комунікативної стратегії органів публічної влади», але автор не зазначає у чому полягають критерії цього коректного вибору. Відсутнє визначення «коректний вибір».

2. У підрозділі 3.1 (ст. 145-146) автор здійснюючи аналіз часткових показників проєкції комунікативної діяльності суб'єкта публічного адміністрування формування плану заходів ефективності цифровізації досліджуваного суб'єкта публічного управління, зробив ряд висновків, де зазначив, що співробітники органу публічного управління до кінця 2023 року володіють компетенціями надання муніципальних послуг в електронному вигляді. Для цього висновку не були розкриті компетенції співробітників органів публічного управління. Для дієслова «володіють» більш підходить термін «компетентність», компетенції можна «відповідати». Тобто людина може відповідати чи не відповідати компетенціям. Доречніше використовувати термін «компетентності».

3. У дисертаційній роботі мають місце окремі лінгвістичні неточності, але в цілому стиль викладення думок є логічним і зрозумілим.

4. Дисертантом представлені результати експертного оцінювання впливу зовнішніх та внутрішніх факторів на рівень комунікаційної взаємодії в державному управлінні (ст. 122-123) і зазначено, що було для цього залучено провідних експертів з публічного управління. Даний аналіз отримав би більшу

обґрунтованість, якщо б фаховість експертів була підтверджена їх досвідом та посадами.

5. Перелік видів стратегій, які представлені у табл. 1.4 (ст. 55) не є вичерпним, тому необхідно було б обґрунтувати доцільність використання саме цих стратегій в системі публічного управління.

В цілому, зазначені вище зауваження стосуються лише окремих положень дисертаційної роботи, вони не зменшують наукового та практичного значення представленої роботи.

10. Загальна оцінка роботи, її відповідність встановленим вимогам

Дисертація Джаїн Прадіп Кумар «Обґрунтування комунікативної стратегії органів публічного управління» виконана на достатньо високому науковому рівні, є завершеною кваліфікаційною науковою працею, містить теоретичні положення, методичні підходи і практичні рекомендації, які у сукупності дозволяють впровадити розроблені методичне забезпечення і прикладні рекомендації щодо обґрунтування комунікативної стратегії органів публічного управління. Наукові статті та інші публікації Джаїн Прадіп Кумар відображають положення отриманої ним наукової новизни. З наукових робіт у співавторстві в дисертаційній роботі використано лише ті ідеї та положення, які є особистим здобутком автора. Основні результати дослідження доповідались та схвалені під час науково-практичних конференцій різного рівня та впроваджено у практику діючих публічних організацій. Наведені у відгуку дискусійні положення та зауваження не мають принципового характеру і не впливають на загальну високу оцінку дисертації. Дисертація Джаїн Прадіп Кумар за змістом відповідає спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування», за якістю теоретичних та методичних розробок відповідає рівню дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії. Тема дисертаційної роботи є актуальною і необхідним чином розкрита. Мета роботи досягнута, а її результати містять наукову новизну, мають теоретичну та практичну цінність, що підтверджується впровадженням

результатів у діяльність публічних організацій згідно з довідками, представленими в додатках до дисертації. Дисертація Джаїн Прадіп Кумар «Обґрунтування комунікативної стратегії органів публічного управління» за своїм змістом відповідає вимогам до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії, а саме вимогам пунктів 6, 7, 8 і 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою КМУ № 44 від 12.01.2022 р., а її автор – Джаїн Прадіп Кумар – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії у галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Рецензент:

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри державного управління,
публічного адміністрування та економічної
політики

Харківського національного економічного
університету імені Семена Кузнеця

Оксана ЄРМОЛЕНКО

Підпис засвідчую:

Вчений секретар ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Оксана ПИСАРЧУК